

Utlysning konsulentrapport:

Fornybar omstilling på naturens premisser

Bakgrunn

Norge har forpliktet seg gjennom internasjonale avtaler til å redusere klimagassutslippene og ivareta mer natur. Overgangen fra et fossilt samfunn til et lavutslippssamfunn vil kreve økt behov for fornybar energi.

Samtidig er det en rekke forhold som har tilspisset debatten og konfliktene knyttet til utbygging av mer fornybar energi i Norge. I mange utbygginger har ikke hensynet til å ivareta urørt og sårbar natur blitt godt nok prioritert. Hensynet til berørte grupper, for eksempel urbefolkning, har heller ikke vært godt nok ivaretatt. Dette har bidratt til at debattklimaet knyttet til utbygging av ny fornybar energi, og særlig vindkraft, har vært *svært* konfliktfylt.

Forsinkelser i overgangen til et lavutslippssamfunn bidrar til å forverre klimakrisen og kan føre til at man låser seg til usikre teknologiformer som kan ende opp som samfunnsøkonomiske tapsprosjekt.

WWF Verdens naturfond har i lang tid arbeidet med problemstillingen om hvordan vi best kan avkarbonisere energisystemet på naturens premisser. Vi har særlig bidratt med ekspertise knyttet til hvordan man bør kartlegge og plassere nye utbyggingsområder og innrette konsesjonssystem som ivaretar natur og reduserer konfliktnivået. WWF jobber også mye med ivaretagelse av natur i fornybarutbygginger gjennom vårt internasjonale nettverk.

I 2023 laget vi, i samarbeid med flere andre aktører, rapporten [Nature-safe Energy: Linking energy and nature to tackle the climate- and nature crises](#), som oppsummerer hva eksisterende forskning sier om naturfotavtrykket fra forskjellige energikilder fra et livssyklusperspektiv. Basert på denne litteraturgjennomgangen gir rapporten generelle anbefalinger for omstilling på et globalt nivå, med forslag til hvordan myndigheter, utbyggere og investorer kan gjennomføre tiltak for å redusere konflikt og bedre ivareta natur i fornybarutbyggingen. Forslagene dreier seg blant annet om valg av energikilder, plassering, avbøtende tiltak, restaurering og kompensasjon.

Oppdragsbeskrivelse

WWF ønsker å utarbeide en rapport som bygger videre på funnene fra Nature-safe Energy-rapporten og tilpasser dette til en norsk kontekst. Målet er å få en rapport som kan svare ut følgende problemstillinger:

- Hva slags konsekvenser for naturmangfoldet medfører ulike typer energiproduksjon, både fossile og fornybare?
- Hvilke typer energiproduksjon har størst og minst naturfotavtrykk i Norge?
- Hvilke tiltak kan gjennomføres i Norge for å ivareta natur i energiutbyggingen (fra et livssyklusperspektiv)?

Vi ønsker tilbud på følgende leveranser:

En rapport som i stor grad baseres på arbeidet som er gjort i rapporten Nature-safe Energy, men som er tilpasset til norske forhold, der man sammenligner og vurderer potensialet og naturinngrepene knyttet til ulike typer energiproduksjon i Norge. Rapporten må inneholde konkrete politikkforslag for fornybarutbygging på naturens premisser som kan inngå i WWFs videre arbeid. Rapporten bør ha gode grafiske framstillinger som tydelig viser forskjellene mellom ulike energiformer, som er lette å forstå og som egner seg for bruk i presentasjoner,

deling i sosiale medier og lignende. I tillegg til rapporten ønsker vi en power-pointpresentasjon som oppsummerer hovedfunnene i rapporten i WWF sin grafiske profil.

Metode og litteratur

Vi ønsker at konsulentene skal gjøre seg godt kjent med rapporten [Nature-safe Energy](#) og litteraturgjennomgangen herfra. WWF vil sette konsulentene i kontakt med The Biodiversity Consultancy som utarbeidet originalrapporten, når anbudsprosessen er overstått.

Relevante rapporter som er blitt publisert etter Nature-safe Energy rapporten, og som kan benyttes for en oppdatering av arbeidet er OECD Environments rapport [Mainstreaming biodiversity into renewable power infrastructure](#), fra februar 2024, og TNCs rapport [Mapping a sustainable renewable energy transition: handbook for practitioners](#) fra 2023¹ og [Building a Nature-positive Energy Transformation](#) fra WWF i 2023. Konsulentene bør også vurdere verdien av å bruke og anbefale [Climb](#), som er et verktøy utviklet for å ivareta naturmangfold i energiutbygging i Norden, og vurdere systemer i andre nordiske land som vi kan lære av i Norge.

Vi ønsker god dialog underveis i prosessen. WWF planlegger å opprette en intern referansegruppe der personer med erfaring fra energi-, og naturpolitisk arbeid vil være representert. Vi ønsker at konsulentene retter eventuelle spørsmål om veivalg til denne gruppen, og foreslår en plan for når gruppen skal få hvilke deler av utkast til rapporten for gjennomlesing, med frist for tilbakemelding. Referansegruppa kan bidra med ytterligere innspill til relevant litteratur underveis i prosjektet.

Følgende elementer bør inngå i rapporten

- En oppsummering av natur- og klimamålene som Norge har forpliktet seg til, og hva slags omstilling det vil kreve av det norske samfunnet for å nå disse målene. Dette gjelder særlig behovet for mer fornybar kraftproduksjon og elektrifisering av samfunnet. Her kan også en kort oversikt over utviklingen internasjonalt være inkludert, som synliggjør takten og behovene i energiskiftet i resten av verden, med massiv utbygging av særlig sol og vind de siste årene.
- Vi ønsker oss helhetlige framstillinger/tabeller som tydelig visualiserer og sammenligner naturavtrykkene fra ulike typer energiformer – gitt ulike parametere for naturavtrykk, og at dette tilpasses norske forhold. Se på figur 2, 4 og 9 fra Nature-safe rapporten for inspirasjon. Vi ønsker at tabellene får fram forskjellen på naturavtrykket ved beste og verste utbyggingspraksis.
- Energiformene som vi ønsker dekket er sol, (PV og CSP), vindkraft, havvind, vannkraft, bioenergi, geotermisk varme, kjernekraft og fossile brensler. Vi ønsker også at energieffektivisering skal inngå i oversikten. Kull kan muligens sløyfes fra den store oversikten gitt at dette ikke er særlig aktuelt i Norge, men det bør i så fall forklares hvorfor det ikke er aktuelt i Norge. WWF støtter ikke utvidelse av kjernekraft og fossil energi, så selv om disse energiformene skal inngå i rapporten, er det ikke nødvendig å utarbeide politikkforslag for disse.
- WWF og The Biodiversity Consultancy group vil bistå med å forklare metodikken knyttet til Nature-safe rapporten og dele underlagsdokumenter, så fremt disse er tilgjengelige. Konsulentene bør imidlertid regne med å gjennomføre egne vurderinger/benyttelse en egen metodikk som er bedre tilpasset norske forhold. WWF sin interne referansegruppe kan bistå med veivalg i denne prosessen.
- Det er viktig at metodikken bak de grafiske elementene forklares på en lettfattelig måte i egne faktabokser i rapporten. Rapporten bør også ha et appendiks/vedlegg som går gjennom metodikken mer detaljert med kildehenvisninger og beskrivelser av hvilke

avveininger som er foretatt. Dette fordi vi vet at det vil bli mye diskusjon om disse figurene.

- Rapporten bør inneholde en gjennomgang av energiformene som er nevnt over slik det framgår i kap. 3 i Nature-Safe Energy rapporten, og dekke aspektene som er dekket for hver energiform der, men tilpasses norske forhold. I tillegg vil vi at følgende elementer inkluderes for (med en kort beskrivelse per punkt) for hver enkelt energiform:
  - En beskrivelse av eksisterende produksjon, inkludert en kort beskrivelse av typen natur, - og arealinngrep det har medført.
  - Beskrivelse av lønnsomhet, utbyggingskostnader og driftskostnader, teknologisk utvikling samt eksisterende politiske rammevilkår sett opp mot potensialet for ny/økt produksjon.
  - En vurdering av tidsperspektivet for nye utbygginger og hvorvidt økt produksjon vil bidra til at Norge når sine klimamål i 2030 og 2050.
  - Eventuelt andre hensyn/faktorer som er relevante å nevne for den mer spesifikke energitypen, for eksempel tilgang på balansekraft, råvaretilgang etc.
  - Beskrivelse av best-practice og worst-practice for utbygginger innenfor hver energiform med utgangspunkt i naturfotavtrykk, og hva som kan gjøres for å redusere det, (for eksempel sammenligning av solceller på bygg og tak mot frittstående anlegg). Konsulenten bør også gå igjennom status for regulering og tiltak og forvaltningsregimet for hver enkelt energiform med særlig vekt på naturhensyn.
  - Disse oppsummeringene bør være korte. Anslag på potensial for ny produksjon (der det er tilgjengelig) kan godt gis med et intervall og skal være på overordnet nivå. Man trenger ikke å gå ned på spesifikke utbyggingsplaner for enkeltkraftverk for å vurdere potensialet.
- Vi ønsker også en gjennomgang av naturfotavtrykket til følgende infrastruktur: nett/kabler, og energilagring (batterier).
- En del/faktaboks som går igjennom urfolks rettigheter og problemstillingen knyttet til kraftutbygging og hvordan dette bedre kan ivaretas, (dette finnes allerede i den globale rapporten).
- En gjennomgang som forklarer betydningen av *plassering og hierarkiet for skadebegrensning*, (dette finnes allerede i den globale rapporten).
- En gjennomgang av systemer for å ivareta natur i energiutbygging i Norden. Hva har vi å lære av utviklingen i andre nordiske land med lignende økonomiske og geografiske forutsetninger? Hovedbudskap/konklusjoner og anbefalinger, inkludert konkrete politikkforslag som kan bidra til en forvaltningsprosess som hensyntar natur og som prioriterer utbygging av energi med lavest mulig naturfotavtrykk.
- Anbefalinger om tiltak i Norge. Forfatteren bør vurdere relevansen i anbefalingene om tiltak på side 41-43, samt i tabellen i kapittel 8, i Nature-safe Energy rapporten.
- Rapporten må også inneholde et godt og lettlest sammendrag.

Kompetansebehov og -krav

Konsulentene må ha god kjennskap til energi, klima, natur og politikk. I teamet bør det være personer med biologisk kompetanse og kjennskap til hvordan natur kan ivaretas i energiprojekter, samt dyp forståelse av naturkartlegging og livssyklusanalyse. Det er også en fordel om personer med teknisk og økonomisk kompetanse er representert.

Tidsramme

Vi ønsker et foreløpig utkast av rapporten klart i løpet av november, og endelig overlevering av alle produktene før jul. Formålet er å ha dette klart i god tid før Stortingsvalget.

Pris

Et tentativt budsjett for rapporten er på 1 million NOK ekskl. mva. eller 1,25 millioner NOK inkl. mva. Konsulenten har anledning til å foreslå utvidelser eller tilleggsleveranser med konkrete prisanslag som evalueringskomitéen vil vurdere. Pris vil likevel være av stor betydning i valg av konsulent.

Vurderingskriterier

WWFs hovedkriterier er kvalitet, pris og bærekraft. I valg av leverandør vil kvaliteten på løsningsforslaget, kompetansen til konsulentene og pris bli mest vektlagt.

Hvordan du søker

Siste frist for innlevering av tilbudet er 14.08.2024. Tilbudet, sammen med CVer sendes skriftlig til tender@wwf.no med en kopi til glystad@wwf.no . Spørsmål til utlysningen kan rettes til Guro Lystad på glystad@wwf.no eller +47 936 90 751.

Framdrift og prosess

En evalueringskomite i WWF behandler tilbudene, og har som mål å ferdigstille prosessen i begynnelsen av uke 34. Vi legger opp til et oppstartsmøte i slutten av uke 34.